

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG KERETÉBEN MŰKÖDŐ TANÁCS ÚTMUTATÓJA

2024.09.12.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója
a beltéri takarítási szolgáltatások zöld közbeszerzéséhez

(2024. szeptember 12.)

A Közbeszerzési Hatóság keretében Működő Tanács *a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* (a továbbiakban: Kbt.) 183. § c) pontja alapján az alábbiak szerint útmutatót ad ki a beltéri takarítási szolgáltatások zöld közbeszerzéséről.

I. Bevezető

A Közbeszerzési Hatóság évek óta következetesen és elkötelezetten támogatja a fenntarthatósági, ezen belül a környezetvédelmi szempontok közbeszerzési eljárásokban történő elterjedését. 2022 decemberében a magyar kormány elfogadta **Magyarország első zöld közbeszerzési stratégiáját**¹, mely olyan eszközök és ösztönzők kialakítását irányozta elő, amelyek a zöld közbeszerzési gyakorlat kialakulását segítik. A korábbi években végzett ezirányú tevékenysége alapján a **Közbeszerzési Hatóság** a stratégia értelmében zöld közbeszerzési szempontok alkalmazásának segítése érdekében **kompetencia centrumként** folytatja fenntarthatósági tevékenységét.

Jelen útmutató célja megkönnyíteni az ajánlatkérők számára a **beltéri takarítási szolgáltatások² zöld közbeszerzésének** gyakorlati megvalósítását. Ennek érdekében átfogóan bemutatja a hazai takarítási szolgáltatásokkal kapcsolatos közbeszerzési sajátosságokat, felmerülő problémákat, a magyar takarítási szektor sajátosságait, a takarítási szolgáltatásokra kidolgozott uniós zöld közbeszerzési követelményeket és az irányadó ökcímekből levezethető kritériumokat, valamint uniós és hazai jó gyakorlatokat.

Felhívjuk az ajánlatkérők figyelmét, hogy 2024. 08. 08-án kihirdetésre került a **235/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet** *a közbeszerzésekben alkalmazandó környezetvédelmi követelményekről* (továbbiakban: Zöld korm. rendelet). A Zöld korm. rendelet hatálya alá tartozó beszerzési tárgyak – így beltéri takarítási szolgáltatások, beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó fogyasztási cikkek – esetén is az ajánlatkérő köteles a rendeletben foglalt szabályok szerint eljárni és az ott meghatározottak szerint környezetvédelmi követelményt alkalmazni. A Zöld korm. rendelet 3. § (1) bekezdése

¹ <https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarorszag-zold-kozbeszerzesi-strategiaja-2022-2027>

² A beltéri takarítási szolgáltatások körét az uniós beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelményekben rögzített fogalom meghatározásnak megfelelően rögzítjük – ld. V. pontban részletesen kifejtetteket

alapján ugyanakkor az ajánlatkérő a rendelet szerint meghatározott környezetvédelmi követelmények mellett további környezetvédelmi követelményeket is előírhat. Jelen útmutató ehhez nyújt támogatást. A Zöld korm. rendelet 2025. január 1-jén lép hatályba.

A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzése számos előnnyel jár az ajánlatkérők számára, így különösen a zöld takarítási szolgáltatások kevesebb takarítószer és vízfelhasználással valósulnak meg, energiamegtakarítást eredményezhetnek, jobb minőséget képviselnek és összességében nem drágábbak, sőt, a költségek csökkentéséhez is hozzájárulhatnak.

II. A takarítási szolgáltatással kapcsolatos tipikus közbeszerzési problémák

A takarítási szolgáltatások számos közbeszerzési problémát vetnek fel a hazai gyakorlatban. Korábban gondot okozott, hogy az ajánlatkérők minél olcsóbban szerettek volna hozzájutni ehhez a szolgáltatáshoz, ami kedvezőtlen irányú árversenyt indított el, és amely a minőség általános romlásához vezetett. Ezt tapasztalva az ajánlatkérők, ugyan még mindig árérzékenyen, de már egyre inkább törekednek a minőségi szolgáltatások kiválasztására, ehhez azonban számos esetben sajnos nem áll rendelkezésükre a megfelelő információ.

A minőségi szolgáltatások beszerzésének egyik jellemző akadálya az, ha az ajánlatkérő által összeállított műszaki tartalom nem megfelelő. Tipikus példa erre, amikor nincsenek a tisztítandó felületek anyagai meghatározva, ami esetenként különös jelentőséggel bírhat: így például egy műemlék épület márvány padlóját nem lehet maró szerekkel takarítani. Sok esetben maga az ajánlatkérő sincs tisztában a takarítandó terület sajátosságaival és felületi adottságaival, nem a megfelelő szakértő állítja össze a műszaki leírást, és nem ismertek azok a technológiák sem, amelyek hatékonyabbá, akár olcsóbbá tennék a szolgáltatás megrendelését, és nem utolsósorban esetleg környezetbarátabbá is. Az előzőekben leírt probléma ritkábban vezet közvetlenül jogorvoslathoz, inkább azzal jár, hogy a rosszul felmért takarítási igény következtében nyomott áron nyer eljárást a szolgáltató, és a szerződés teljesítésével kapcsolatban folyamatosan aggályok merülnek fel. Ez végső soron azt eredményezi, hogy amikor új közbeszerzési eljárás kiírására kerül sor, az ajánlatkérő nem kíván ismételtlen ugyanazzal a korábbi szerződő partnerrel szerződni.

A tapasztalatok ugyanakkor azt is mutatják, hogy még mindig sok ajánlatkérő nem ellenőrzi kellő alaposítással és rendszerességgel a bizonyítottan rosszul teljesítő ajánlattevők teljesítését, azt nagyon ritkán dokumentálja, és kötbérezteteti a hibás, vagy késedelmes teljesítést, ami lényegesen egyszerűbbé tenné a korábbi rosszul teljesítő cégek kizárását az új eljárásból, amennyiben a Kbt. 63. § (1) bekezdésének c) pontjában rögzített súlyos szerződésszegés megvalósult. Ehelyett az ajánlatkérők az újabb

közbeszerzési eljárás felhívásának feltételrendszerét, így különösen az alkalmassági követelményeket és az értékelési szempontrendszert próbálják úgy összeállítani, vagy az árindokolások értékelését úgy elvégezni, hogy szabadulhassanak a nem kívánt szolgáltatótól, ami nem jogszerű megoldás. A tapasztalatok szerint ez az egyik oka annak, hogy a takarítási szolgáltatások közbeszerzése kapcsán a leggyakoribb jogorvoslathoz vezető probléma az alkalmassági követelményekhez és az értékelési szempontokhoz fűződik. Az előzőek alapján az ajánlatkérők figyelmébe ajánljuk az alábbiak megfontolását. Egyrészt az előrelátó ajánlatkérő nem mulaszthatja el a teljesítés megfelelő, jól dokumentált ellenőrzését a Kbt. 142. § (1) bekezdése szerint, és amennyiben szükséges, alkalmaznia kell a szerződéses szankciókat. Az ajánlatkérőnek nagy hangsúlyt kell fektetnie a teljesítés nyomon követésére és arra, hogy ezzel összefüggésben működjön az egyes szervezeti egységek közötti kommunikáció, különösen a takarítási ágazatért felelős ágazatszakmai szakemberek és a közbeszerzésért felelős – akár külső, akár belső – szakemberek között, a tapasztalatokat pedig építsék be a következő takarítási szolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárás közbeszerzési dokumentumaiba.

Másrészt sokkal jobb eredmények érhetőek el egy átgondolt, zöld szempontokat is figyelembe vevő feltételrendszerre építő műszaki leírás rögzítésével, illetve zöld szempontokat is figyelembe vevő minőségi értékelési szempontok alapján. Ennek gyakorlati megvalósításához kíván az útmutató részletes segítséget nyújtani.

III. A magyar takarítási szektor bemutatása

III.1. A magyar takarítási szektor elemei

A magyar takarítási szektor több jól és kevésbé jól elkülöníthető, látható és nem látható szegmensből tevődik össze³. Egy 2023-as felmérés során a MATISZ munkacsoportja a Nemzeti Cégtár publikus adatainak elemzését végezte el a piac résztvevőivel, a MATISZ tagjaival konzultálva. Az alábbiakban a MATISZ e hivatalosan nem publikált felmérésének eredményei alapján mutatjuk be a magyar takarítási szektor legfontosabb sajátosságait.

a) Elsődleges takarítási szektor

Az elsődleges takarítási szektor alapvetően két részből áll: az egyiket azok a cégek képviselik, amelyeknek elsődleges tevékenysége a takarítás valamelyik statisztikai ágába sorolható (TEÁOR 8121, 8122, 8129); a szektor ezen része jól kimutatható és vizsgálható. Az elsődleges takarítási szektor másik része a létesítménygazdálkodási

³ Forrás: MATISZ felmérésének eredményei

(TEÁOR 8110) ágazatba sorolható és láthatóan vagy rejtetten a biztonsági cégeknél (TEÁOR 8010) valósul meg, sok esetben a szolgáltatási számlán külön nem is szerepel.

b) Másodlagos takarítási szektor

A másodlagos takarítási szektorba sorolható a piac azon része, ahol a takarítási tevékenységet saját alkalmazottak végzik. Jellemzően szállodák, kórházak, intézmények és ipari egységek esetén a takarítók saját alkalmazásban vannak és ennek megfelelően a takarítási feladatokat nem külső szakkégek végzik. Előfordul, hogy a feladatok meg vannak osztva külső és belső szolgáltatók között. E szektor becslések szerint⁴ az elsődleges szektor 80%-a.

c) Harmadlagos takarítási szektor

A harmadlagos takarítási szektor a lakossági takarítás azon szegmense, amely a „bejárónők” igénybevételével valósul meg. Ide tartozik az a tisztítószer és eszköz volumen is, amit a lakosság vásárol, és saját maga használ fel. Erre a szektorra vonatkozóan nem rendelkezünk pontos adatokkal, feltételezések szerint⁵ azonban ez a szektor 25 – 30000 embert foglalkoztathat.

Közbeszerzési szempontból elsősorban az elsődleges takarítási szektor bír relevanciával, ezért az útmutató e szektor takarítási szolgáltatásaira vonatkozóan tesz ajánlásokat.

III.2. Az elsődleges takarítási szektor mérete

A Nemzeti Cégtár adatai szerint⁶ az (N) Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban található, **TEÁOR 812** (Tartalma: 8121 Általános takarítás, 8122 Egyéb épület- és ipari takarítás, 8129 Egyéb takarítás) **ágazat árbevétele a 2022. év vonatkozásban 226,4 milliárd Forint volt.**

Ez az árbevétel visszaesést mutat a 2021-es évhez képest, ugyanakkor az árbevétel stagnálása nem fogta vissza a vállalkozási kedvet és 2023-ban 500 céggel működik több a piacon 2019-hez képest. Az alábbi táblázat alapján a 2022-es év végén 5 345 aktív takarító cég volt jelen a piacon.

⁴ MATISZ becslése

⁵ MATISZ becslése

⁶ 2023. 06. 17-i időállapotot figyelembe véve

IDŐSZAK	ÖSSZES CÉG	Σ ÉVES NETTÓ ÁRBEVÉTEL (MILLIÓ HUF)
2018. Év	4 834 db	207 553 millió HUF
2019. Év	4 809 db	228 180 millió HUF
2020. Év	4 906 db	228 607 millió HUF
2021. Év	5 035 db	237 675 millió HUF
2022. Év	5 345 db	226 436 millió HUF

Utolsó frissítés: 2023-06-17 04:42:01

1. ábra TEÁOR 812 árbevétel 2018 - 2022

Fontos hangsúlyozni, hogy ebben a szakágazatban a megszűnő és az újonnan alakult cégek adataiból kiindulva, a piac szereplőinek közel fele hat évnél fiatalabb vállalkozás, és vezetőinek legalább 60%-a nem rendelkezik megfelelő szakmai, illetve vezetői végzettséggel.

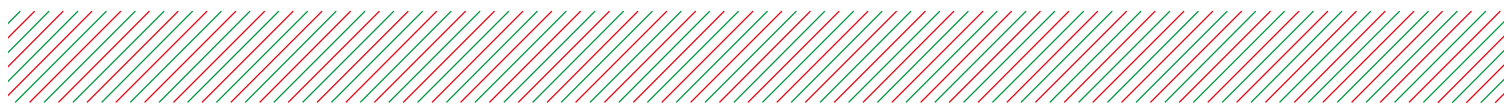
A szektor meghatározó árbevétele a **TEÁOR 8121 Általános takarítás** szakágazatban realizálódik. Ebbe a szakágazatba tartozik az összes épülettípus általános (nem speciális) takarítása, mint pl. irodák, házak és apartmanok, gyárak, üzletek, intézmények és egyéb üzleti és szakmai helyiségek, valamint több lakásból álló lakóépületek takarítása. Ezek főleg belső takarítási tevékenységek, de magukban foglalhatják a hozzájuk tartozó külső épületrészek, mint pl. ablakok és átjárók, függőfolyosók takarítását is.

IDŐSZAK	ÖSSZES CÉG	Σ ÉVES NETTÓ ÁRBEVÉTEL (MILLIÓ HUF)
2018. Év	3 621 db	158 963 millió HUF
2019. Év	3 582 db	175 596 millió HUF
2020. Év	3 641 db	173 975 millió HUF
2021. Év	3 758 db	177 670 millió HUF
2022. Év	3 987 db	172 999 millió HUF

Utolsó frissítés: 2023-06-17 04:42:01

2. ábra TEÁOR 8121 árbevétel 2018 - 2022

A további szegmensek árbevétele nem jelentős, ez érdemi adatot nem szolgáltat.

III.3. Az elsődleges takarítási piac mérete

A magyar elsődleges takarítási szektorban foglalkoztatottak számából kiindulva⁷, illetve a szektor árbevétele alapján végezett számításokat is figyelembe véve úgy becsülhetjük, hogy az elsődleges takarítási piac mérete a kitakarított terület nagysága alapján 2022. év vonatkozásában **78 millió m²**-ben határozható meg. A másodlagos piac becsült aránya ennek még plusz 80%-a, azaz további 62 millió m². **Így az elsődleges és másodlagos piac becsült mérete összesen 140 millió m².**

III. 4. Kitekintés – a beltéri takarítási szolgáltatások piacának sajátosságai az Európai Unióban

A beltéri takarítási szolgáltatások uniós zöld közbeszerzési követelményeihez 2018-ban készített műszaki jelentés⁸ szerint a beltéri takarítási szolgáltatások uniós piacát a következő sajátosságok jellemezték:

- A takarítási szolgáltatási ágazat teljes becsült árbevétele 2010-ben 81 milliárd euró volt az EU akkori 27 tagállamában (Eurostat, 2010). Ezen belül a tárgykörbe tartozó szolgáltatások értéke mintegy 38 milliárd eurót tesz ki (ez a teljes árbevétel mintegy 47%-a).
- A professzionális takarítási szolgáltatások öt legnagyobb piaca Németország, Franciaország, Olaszország, az Egyesült Királyság és Spanyolország.
- Az irodatakarítás dominál, amely az árbevétel 50%-át teszi ki. Azonban az irodatakarítás értéke 8%-kal csökkent 1997 óta, ezzel egyenértékű növekedés jellemezte a speciális és kapcsolódó takarítási szolgáltatások értékét.
- Az európai takarítóipar szerkezetére jellemző, hogy nagy arányban vannak jelen nagyon kis cégek. 202 000 takarító cég van jelen Európában, ezek 75%-a 10 főnél kevesebbet foglalkoztat (Eurostat, 2010; EFCI, 2012). A több mint 500 főt foglalkoztató nagy cégek aránya mindössze 1,5% (EFCI, 2012).
- A professzionális tisztítószerek becsült mennyisége az Európai Unióban, Norvégiában és Svájcban a becslések szerint 590 000 tonna termék évente, becsült értéke mintegy 886 millió euró.
- Nem álltak rendelkezésre konkrét adatok a fenntartható tisztítószerek vagy takarítási szolgáltatások volumenéről, ugyanakkor a chartákat aláírók növekvő

⁷ A magyar elsődleges takarító szektor 2022-ben 83 446 főt foglalkoztatott. Abból kiindulva, hogy az elsődleges takarító piacon 83 446 fő dolgozik, ezek a személyek átlagosan 6 órát dolgoznak és ezalatt óránként 150 m² takarítanak ki, ami napi 900 m², akkor az elsődleges piac által takarított terület 2023-ban hozzávetőlegesen 79 millió m². Ha a szektor árbevétele 487 milliárd Forint és a piaci ár hozzávetőlegesen (25 Ft/m²/nap, ami 525 Ft/m²/hó) 6.300 Ft/m²/év, akkor az elsődleges piac által takarított terület 77 millió m².

⁸ JRC: Revision of EU Green Public Procurement Criteria for Indoor Cleaning Services – Technical Report 2018, <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/e4a771a0-4de8-481c-9bc8-8489938a7e04/details>

száma (pl. AISE Sustainable Cleaning Charta) vagy az önkéntes rendszerek (pl. EU Ecolabel, Nordic Swan) azt jelzik, hogy van piac és érdeklődés a fenntartható termékek és szolgáltatások iránt.

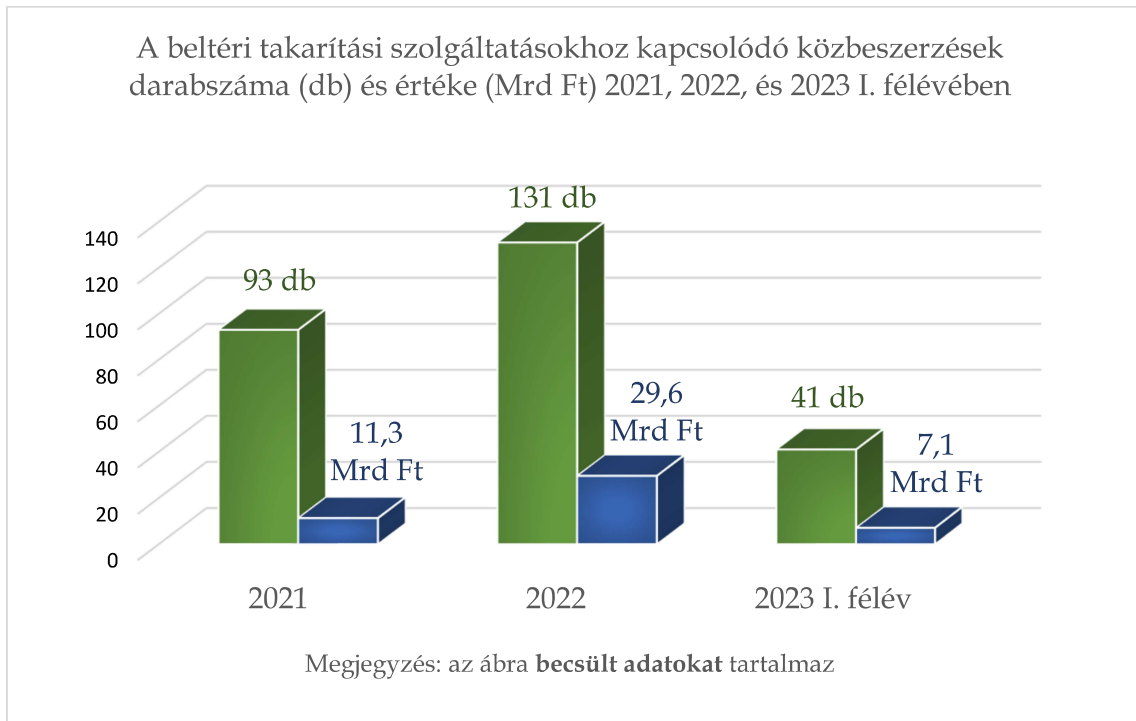
- Nincsenek pontos adatok a tisztítóberendezések és tartozékok használatáról. Az érdekelt felek nyilatkozatai alapján azonban arra lehet következtetni, hogy a tisztítóberendezések és tartozékok eladott mennyisége lényegesen kisebb, mint a tisztítószerké, mivel az előbbieknél hosszabb az élettartam.
- Becslések szerint a tisztítószer-gyártás összértéke az EU-ban, Norvégiában és Svájcban 572 millió euró, az érték több mint 75%-a padlótisztításhoz kapcsolódik.
- A takarítási szolgáltatási szektor kulcsfontosságú jellemzői és mozgatórugói közé tartozik a kiszervezés (outsourcing) bővítése, a költségvezérelt szerződéskötés és a részmunkaidős (és nagyon rövid részmunkaidős) foglalkoztatás túlreprezentálása. Az ágazat különösen érzékeny a bérszabályozásra, a magas munkaintenzitás miatt.
- Az árverseny arra kényszerítette a takarítási szolgáltatókat, hogy új technológiákba fektessenek be, amelyek segítenek a hatékonyság növelésében és költségcsökkentésben.
- A takarítási szolgáltatási ágazat fenntartható gyakorlatait az erőforrások és a költségek megtakarításának lehetőségei, a kormányzati politika, az önkéntes szabványok és a piaci kereslet befolyásolja.

III.5. A beltéri takarítási szolgáltatások volumene a közbeszerzési eljárásokban Magyarországon

Magyarországon az eljárás eredményéről szóló tájékoztatók alapján készített becslések⁹ szerint a beltéri takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó közbeszerzések darabszáma és értéke is emelkedett 2022-ben a 2021-es adatokhoz viszonyítva, ugyanakkor 2023 I. féléve alapján a 2023-as évben jelentős visszaesésre következtethetünk (a II. félév adatai egyelőre nem állnak teljes körben rendelkezésre).

⁹ Az adatok forrása a Közbeszerzési Értesítőben megjelent, az eljárások eredményéről szóló tájékoztató hirdetmények adatai; tehát az adatszolgáltatás alapját az ajánlatkérők által megküldött hirdetmény-tartalmak képezik. Az ábrán szereplő adatok az eredményes, keretmegállapodás megkötésére nem irányuló eljárásokra vonatkoznak.

A belső takarítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó közbeszerzések szűrésekor az alábbi szempontok kerültek figyelembevételre: "szolgáltatás" mint beszerzési tárgy, amelyen belül "9091" (takarítási szolgáltatások), "9092" (üzemekkel kapcsolatos higiéniai szolgáltatások) jelölésű osztályok CPV kódjai (első négy számjegy szerint) és kulcsszavas keresés a "takarít" kifejezésre a beszerzési tárgy leírásában.

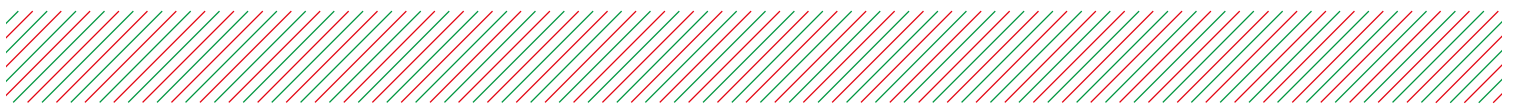
III.5. Mennyire környezetbarát a magyar takarítási piac?

III.5.1 A takarítási piacon alkalmazott technológiák, tisztítószer felhasználás

A takarítási piacon alkalmazott technológiákra vonatkozó első átfogó felmérés 2013-ban készült. A felmérés óta a piac technológiai kínálata, a vevők igényessége és a takarító cégek gyakorlata sokat változott, így különösen:

- Megjelentek és sikeresek az impregnált padló- és felülettisztító rendszerek,
- Elterjedtek az ioncserélésre vagy fordított ozmózisra épülő tiszta vizes homlokzat és ablaktisztító rendszerek,
- Igen komoly fejlődést mutatnak a gyémántpadok és egyéb gyémántcsiszoló eszközök és a piaci szokások is változnak, ezért a műgyanta felületek visszaszorulnak és terjednek a csiszolt-polírozott betonfelületek,
- Megjelentek és széleskörben elterjedtek a professzionális környezetbarát tisztítószeresek,
- Visszaszorulóban vannak a klór alapú szerek,
- Megjelentek a környezetbarát fertőtlenítőszeresek (ózonnal dúsított tisztított víz, hipoklóros sav alapú fertőtlenítők),
- A koncentrátumok egyre nagyobb hányadot képviselnek és ezek között sok esetben 1 térfogat % alatti a javasolt koncentráció.

Még mindig piaci kihívást jelent ugyanakkor a hazai piac számára számos megoldás alkalmazása, illetve néhány alapvető probléma, a következők szerint:

- Csekély az alacsonynyomású gőzfejlesztők alkalmazása,
- A probiotikus baktériumok alkalmazását a tisztítás-technológiában még sok előítélet hátráltatja, így az lassan terjed csak a gyakorlatban,
- Gyakori fogalomzavart okoz az, hogy nem ismerik a felmosás és a nyirkos feltörles közti különbséget. A felesleges vízfelhasználás és a vízkő fátýol kialakulása könnyedén kiküszöbölhető a kétvödrös rendszerek megfelelő használatára vonatkozó képzéssel vagy súroló automaták használatával,
- Még mindig túl gyakori az alaptisztítások alkalmazása, mert nem terjedt el azon nagyfordulatszámú gépek alkalmazása, melyek a szakszerű karbantartáshoz, ezáltal az alaptisztítások elkerüléséhez szükségesek,
- Az átmeneti szőnyegtisztítási technológiák, a programozott száraztisztítás még nem terjedt el, miközben a takarító cégeknek rendkívül elhasznált szőnyeget kell és nem megfelelő időközönként takarítani, amelyek eredményeként lényegesen túllépi a sztenderd 40 liter/100 m² oldatfelhasználást,
- A nem megfelelő létesítményhasználói kultúra is hozzájárul ahhoz, hogy sok esetben az optimális oldatmennyiség kétszeresét vagy háromszorosát is kénytelenek elhasználni a takarító szakemberek, hogy az elvárt eredményt elérjék,
- Magyarországon a takarító állomány kevesebb, mint 5 %-a szakképzett,
- A tisztítószer felhasználásának jelentősége azért is igen nagy, mert a piacon legalább 70 %-os arányban az import szerek uralkodnak és ezek logisztikája is további környezeti terhelést jelent.

III.5.2. A takarítási piac környezeti teljesítménye

A hazai takarítási piac környezeti teljesítményéről sajnos pontos adatok továbbra sem állnak rendelkezésre. A környezetbarát takarítási szolgáltatásra vonatkozó Környezetbarát Termék Védjegyet megszerző cégek által szolgáltatott adatok illetve megkérdezett cégvezetők nyilatkozatai alapján az a következtetés vonható le, hogy a szektor környezeti teljesítménye a legutóbbi 2013. évben végzett felmérés óta jelentős mértékben javult, ugyanakkor a környezetbarát takarítási szolgáltatás szélesebb körű elterjedésében további lehetőségek rejlenek.

A 2013-as felmérés¹⁰ 118 millió m² takarítandó területet vett alapul, és a becslések alapján a takarítási ágazat hozzávetőlegesen 2 millió m³ szennyvizet bocsátott ki.

A 2013-as felmérés kapcsán a mai ismeretek szerint a 2 millió m³ szennyvízben átlagosan akár még 10 tf% is lehetett a tisztítószerek aránya. Ez azt jelenti, hogy a fajlagos tisztítószer fogyasztás körülbelül 1,6 liter/m²/év lehetett.

¹⁰ MATISZ 2013-as felmérése

A 2022-re irányadó felmérésben **140 millió m² takarítandó területtel lehetett számolni**, és a környezetbarát technológiák terjedését figyelembe véve a **takarítási ágazat becsült szennyvízkibocsátása 1,2 millió m³ volt**.

A KSH adataiból kiindulva szektor fajlagos **szennyvízkibocsátása 8,5 liter/m²/év**. Jelenleg ennek az értéknek hozzávetőlegesen kb. 5%-a a tisztítószer, ami a helyzet jelentős javulására enged következtetni

Előzőeken túl, a környezeti teljesítmény vonatkozásában releváns kérdés a **szemeteszsákok felhasználása**. **Becslések szerint a magyar takarítóipar 6 millió kilogramm műanyagzsákot használt el egy évben**. Ez a mennyiség ugyanakkor jelentősen csökken azoknál a cégeknél, ahol bevezetésre került a szelektív hulladékkezelés, a szemétkosarak eltűntek az asztalok mellől és a kisméretű kukazsákok iránti igény negyedére esett vissza.

Össességében megállapítható, a környezeti terhelés csökkentéséhez és ezzel a zöld takarítási ágazat megvalósításához további technológiai fejlesztésre, az ehhez tartozó szakember képzés megvalósítására és a létesítményhasználói kultúra fejlesztésére is szükség van.

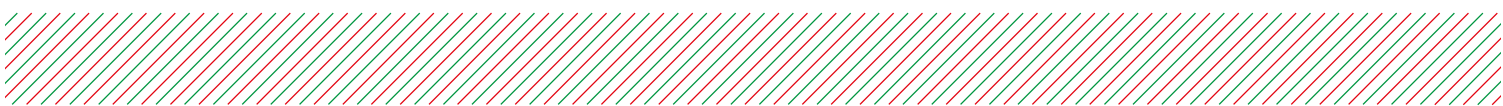
IV. A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzésének előkészítése

A környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások sikeres beszerzéséhez kulcsfontosságú, hogy az ajánlatkérők az alábbi fogalmak tartalmát ismerjék:

- mi tartozik a takarítás fogalmába,
- a takarítás milyen gyakorisággal végezhető: napi, havi, időszakos takarítás, és
- milyen takarítási technológiák alkalmazhatók: nyirkos feltörlés, portörlés, seprés, stb.

Az ajánlatkérőnek pontosan meg kell tudni határozni saját igényeit a létesítményeinek takarításával kapcsolatban, amihez ismernie kell azok adottságait, körülményeit, sajátosságait.

Előzőekkel összefüggésben az ajánlatkérőknek tájékozódniuk kell arról, hogy milyen megoldások alkalmazása teszi a takarítást környezetbaráttá. A környezetbarát takarítási szolgáltatások jellemzőit az ajánlatkérők megismerhetik az uniós

környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó követelmények¹¹, illetve a KT-64 minősítési rendszer alapján¹².

A környezetbarát takarítási szolgáltatások közbeszerzésének sikere nagyban függ az **eljárások gondos előkészítésétől**. Az ajánlatkérőnek akkor is célszerű igényeit pontosan újradefiniálni és a piacon rendelkezésre álló megoldásokat felmérni, ha a takarítási szolgáltatás már több éve szerepel beszerzési igényei között. A gyakorlatban ugyanis nem ritka, hogy újra és újra ugyanazon műszaki tartalom és követelményrendszer kerül kiírásra annak ellenére, hogy a szolgáltatással az ajánlatkérő nem elégedett, de anyagi forrás, vagy idő hiányában nem vizsgálja felül a korábbi problémákat és azokra nem reflektál az új közbeszerzési eljárásban.

Az előkészítés során az ajánlatkérőnek tájékozódnia kell a technológiai lehetőségekről, figyelembe véve az egyes megoldások legfontosabb környezeti hatásait¹³.

A takarítási szolgáltatások beszerzésének előkészítése során fontos szerepe lehet az **előzetes piaci konzultáció** megindításának, amely keretében az ajánlatkérő a beszerzés tárgyának meghatározása, a beszerzés követelményrendszerének kialakítása tekintetében véleménynyújtási lehetőséget biztosíthat, illetve tanácsot kérhet független szakértőktől, hatóságoktól, illetve piaci résztvevőktől. Az egyeztetések révén új lehetőségek kiaknázása válik elérhetővé, amely az innováció ösztönzője lehet, illetve környezetbarátabb beszerzéseket teremthet.

V. Környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatások közbeszerzése során felhasználható szempontrendszerek, a zöld szempontok beépítésének lehetőségei a közbeszerzési eljárások folyamán

Az ajánlatkérők beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési eljárásaikban a műszaki leírásba, az alkalmassági követelmények, értékelési szempontok körébe, illetve a szerződésteljesítési feltételek közé építhetnek be olyan szempontokat, melyek a környezetbarát megoldások alkalmazását célozzák. Így javasoljuk megvizsgálni, hogy az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelmények¹⁴, vagy az uniós, illetve

¹¹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/c9b70f95-939c-464d-8107-d43cdb59d55a/details>

¹² KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás, https://okocimke.hu/sites/default/files/2023-01/KT-64_takar%C3%ADt%C3%A1si_szolg%C3%A1ltat%C3%A1s.pdf

¹³ ld. az uniós környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményekben felsorolt környezeti hatásokat

¹⁴ Az unió zöld közbeszerzési követelményrendszere elérhető magyar nyelven is az unió zöld közbeszerzésekkel foglalkozó weboldalán:

magyar vonatkozó ökocímke követelmények¹⁵ közül beépíthetők-e előírások a **műszaki leírásba, az alkalmassági követelmények, a szerződésteljesítési feltételek, illetve az értékelési szempontok** közé elsősorban a következőkre vonatkozóan:

- ökocímkével ellátott tisztítószer használata,
- a tisztítószer adagolása,
- a mikroszálas textilből készült takarítóeszközök használata,
- a környezeti irányítási rendszer alapjainak a megléte.

A Zöld korm. rendelet 5. §-a alapján ugyanakkor az ajánlatkérő köteles a beltéri takarítási szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban a következő környezetvédelmi követelmények valamelyikét előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

- a) a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó összes tisztítószer legalább 70%-a megfelel a kemény felületekre szánt tisztítószer uniós ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról szóló 2017/1217/EU bizottsági határozat melléklete szerinti 1. (vízben lévő élő szervezetekre gyakorolt mérgező hatás) és 4. (kizárt és korlátozás hatálya alá eső anyagok) kritériumnak vagy a Környezetbarát Termék védjegy ugyanilyen tartalmú kritériumainak és a szerződéshez kapcsolódó feladatok ellátásához használandó, textilanyagból készült összes takarítóeszköz legalább 50%-a mikroszálas anyagból készül, vagy
- b) a beltéri takarítási szolgáltatás teljesítése során a takarítási területre vonatkozóan az I. típusú ökocímke megszerzése a teljesítés megkezdését követő hat hónapon belül, amennyiben a teljesítés időtartama a hat hónapot meghaladja.

A Zöld korm. rendelet 6. §-a szerint amennyiben az ajánlatkérő a beltéri szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásban szappanok, egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok biztosítását is előírja, abban az esetben köteles e fogyasztási cikkek tekintetében a következő környezetvédelmi követelményeket előírni a műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételként:

- a) az ajánlattevő által a szerződés keretében az ajánlatkérő részére biztosítandó szappanok beszerzett mennyiségének, és
- b) az egészségügyi és háztartási papírtermékek, illetve háztartáshigiéniai papírok

https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en#gpp-requirements-in-sectoral-legislation

A takarítási szolgáltatásokra irányadó követelmények közvetlenül letölthetők itt: <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/c9b70f95-939c-464d-8107-d43cdb59d55a/details>

¹⁵ Lásd részletesen az útmutató V. fejezetét

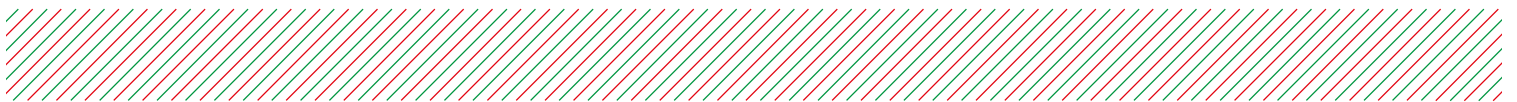
legalább 70%-a I. típusú öko címkével rendelkezik.

E fejezet a következőkben részletesen bemutatja az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra vonatkozó követelményeket és a vonatkozó öko címké előírásokat, annak érdekében, hogy az ajánlatkérők azok figyelembe vételével határozhassák meg az adott közbeszerzési eljárásban irányadó zöld szempontokat. A Közbeszerzési Hatóság javasolja, hogy az ajánlatkérők a Zöld korm. rendeletben foglalt kötelezettségen túlmenően, illetve az ott rögzített követelmények közti választás során vegyék figyelembe az alábbiakat.

A környezetbarát műszaki leírás meghatározható **funkcionális vagy teljesítményalapú követelmények** rögzítésével is, amelyek segítségével az ajánlatkérőnek lehetősége van arra, hogy kizárólag az elérendő eredményt rögzítse, az ahhoz vezető utat a gazdasági szereplőkre bízza. A műszaki leírás ilyen módon történő meghatározása által lehetőség nyílik arra, hogy a gazdasági szereplők különböző javaslatokat tegyenek az elérendő megoldás megvalósítására, ezáltal nagyobb teret kaphatnak az innovatív és környezetbarát megoldások.

Az ajánlatkérő a **legjobb ár-érték arányt** megjelenítő értékelési szempontok között rögzíthet **környezetvédelmi tulajdonságokat** is. Természetesen az alapvető garanciális követelményeket nem hagyhatja figyelmen kívül: így a részszempontoknak mennyiségi vagy más módon értékelhető tényezőkön kell alapulniuk és a közbeszerzés tárgyával, illetőleg a szerződés lényeges feltételeivel kell kapcsolatban állniuk.

Felmerül a takarítási szolgáltatások értékelése esetében az **életciklus-költség számítás alkalmazása** is. A környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelmények ezzel összefüggésben kiemelik, hogy kevés a takarítási szolgáltatások életciklus-költségére vonatkozó adat, az azonban megállapítható, hogy a takarítási szolgáltatások esetén a munkaerőköltségek a legjelentősebbek, így a nem bérjellegű költségek bármely változása valószínűleg nem jelentős a takarítási szolgáltatások összefüggésében, valamint valószínű, hogy a munkaerőköltségek mérséklésére (pl. a takarítási idő csökkentése révén) alkalmas zöld termékek és gyakorlatok a legkedvezőbb költségeket eredményezik. A zöld tisztítószeres költsége alacsony az ágazat egészének költségszerkezetében. A mikroszálas termékek költsége magasabb, mint a hagyományos pamut törölkendőké, de a használatuk – a takarítási idő, a tisztítószer-használat és a személyzetre gyakorolt negatív egészségügyi hatások csökkentése révén – nagymértékben javítja a takarítás hatékonyságát, és jelentős költségcsökkentéshez vezethet. A zöld takarítási gyakorlatok más típusai (például a személyzet jobb képzése) szintén hasonló eredményre vezetnek.

A **szereződésteljesítési feltételek körében** szintén célszerű megvizsgálni a környezetbarát teljesítést célzó követelmények alkalmazását¹⁶, így elsősorban:

- a használt tisztítószereket és takarítóeszközöket,
- a tisztítószeres adagolását,
- a takarító személyzet képzését,
- szelektív hulladékgyűjtést.

Az ajánlatkérőnek e követelmények kapcsán azok dokumentálásának és ellenőrzésének részleteit is meg kell határoznia.

V.1. A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelmények bemutatása

Az Európai Bizottság COM (2008) 400 közleményével indította el az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer kidolgozását, annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ajánlatkérők számára a zöld közbeszerzési eljárások lefolytatását. Az egységes zöld közbeszerzési követelményrendszer a zöld közbeszerzési eljárás megvalósítására leginkább megfelelőnek tartott termék- és szolgáltatáscsoport tekintetében részletezi az ajánlatkérő által alkalmazható környezetvédelmi követelményeket. A zöld követelményrendszerek kiemelt termék- illetve szolgáltatáscsoportokhoz készültek, folyamatosan felülvizsgálat alatt állnak és így az aktuális piaci viszonyoknak megfelelnek. A követelmények minimális változtatással egészben vagy részben beépíthetők a közbeszerzési dokumentumokba, azzal, hogy az ajánlatkérőnek érdemes piacfelmérést követően dönteni arról, hogy milyen mértékben veszi át e követelményeket. A követelmények tagolódnak aszerint, hogy az adott termékkör esetén mi a beszerzés tárgya, azokat az alkalmassági követelmények, a műszaki leírás, az értékelési szempontok vagy a szerződésteljesítési feltételek közé illeszti-e be az ajánlatkérő, illetve a követelmények egyszerűségétől, a környezetvédelmi vállalás mértékétől függően megkülönböztethetők alapkövetelmények és átfogó követelmények.

A Bizottság 2018-ban tette közzé a **beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményeket**¹⁷, melyek alkalmazása önkéntes.

¹⁶ Részletesen lásd az uniós környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményeket

¹⁷ Az Unió zöld közbeszerzési követelményrendszere elérhető magyar nyelven is az Unió zöld közbeszerzésekkel foglalkozó weboldalán:

https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en#gpp-requirements-in-sectoral-legislation,

A takarítási szolgáltatásokra irányadó követelmények közvetlenül letölthetők itt: <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/0c979e87-6286-4a8a-bc2b-ccb290ba50e0/details>

A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelmények vonatkozásában a **beltéri takarítási szolgáltatások fogalma** a következőket foglalja magában:

- olyan környezettudatos, rutinszerű, hivatásos beltéri takarítási szolgáltatások, amelyeket többek között irodákban, szaniterhelyiségekben, például illemhelyeken vagy mosdókban, valamint más, a nyilvánosság számára hozzáférhető területeken nyújtanak;
- olyan üvegfelületek tisztítása, amelyek erre kialakított felszerelés vagy gép használata nélkül elérhetők.

A beltéri takarítási szolgáltatások fogalma nem foglalja magában a következőket:

- fertőtlenítési és higienizálási tevékenységek, valamint a biocid termékek forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 528/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatálya alá tartozó biocid termékek felhasználásával végzett takarítási tevékenységek;
- termelőüzemek területén végzett takarítási szolgáltatások.

A beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó zöld közbeszerzési követelmények magukban foglalják a tisztítószerre, a textilanyagból készült takarítóeszközökre, valamint a takarítási szolgáltatást nyújtó vállalkozások által gyakran biztosított egyéb termékekre (szappanokra, textil kéztörölkökre, valamint egészségügyi és háztartási papírtermékekre) vonatkozó környezetvédelmi követelményeket. Amennyiben az ajánlatkérők közvetlenül vásárolják meg e termékeket, e környezetvédelmi követelményeket érdemes figyelembe venniük.

A beltéri takarítási szolgáltatások környezeti hatásai

A vonatkozó zöld közbeszerzési követelmények az alábbi főbb környezeti hatások figyelembe vételét javasolják, az életciklus szemléletnek megfelelően:

- A tisztítószer összetétele, valamint a tisztítószer alapanyag-felhasználása, gyártása és életciklusának vége, továbbá az eldobható takarítóeszközök
- Energia- és vízfogyasztás a tisztítószer és az energiafogyasztó berendezések használati szakaszában
- A tisztítószer használatához kapcsolódó szennyvízkibocsátás
- Hulladéktermelés (szilárd és folyékony).

A takarítási szolgáltatások esetén alkalmazható zöld közbeszerzési követelmények lényegében e főbb környezeti hatások csökkentését célozzák:

- Szolgáltató személyzetének környezetterhelés csökkentését célzó, megfelelően gyakori képzése

- Szolgáltató részéről megfelelő környezetközpontú irányítási intézkedések és gyakorlat alkalmazása
- Alacsony környezeti hatással bíró tisztítószer alkalmazása
- Tisztítószer koncentrátumok beszerzése és megfelelő használata
- Alacsony környezeti hatású takarítóeszközök (pl. mikroszálás termékek) használata
- Energiahatékony energiafogyasztó berendezések (pl. porszívó) használata
- Alacsony környezeti hatással bíró fogyasztási cikkek biztosítása.

Alkalmassági feltételek körében ajánlott környezetvédelmi követelmények

Környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatás közbeszerzése esetén célszerű, ha az ajánlattevő megfelelő tapasztalattal rendelkezik környezettudatos beltéri takarítási szolgáltatások nyújtása területén. Az ajánlatkérő a referenciák körében megfontolhatja többek között az ajánlattevő korábbi tapasztalatainak vizsgálatát, továbbá az alkalmassági követelmények körében vizsgálhatja a teljesítéshez rendelkezésre álló eszközöket, valamint a minőségbiztosítási intézkedések meglétét.

Műszaki leírásban és az értékelési szempontok körében rögzíthető környezetvédelmi követelmények

A műszaki leírásban és az értékelési szempontok körében rögzíthető uniós környezetvédelmi követelmények alapján javasolt megfontolni környezetvédelmi előírás alkalmazását különösen a tisztítószer használata, hígítatlan tisztítószer koncentrátumok használata, mikroszálás termékek illetve takarítóeszközök használata vonatkozásában, illetve amennyiben az ajánlatkérő azt a szerződő féltől elvárja, a teljesítés során biztosított egyes fogyasztási cikkek (például szappanok, textil kéztörlők, egészségügyi és háztartási papírtermékek) környezetvédelmi teljesítménye tekintetében.

Szerződésteljesítési feltételek között előírható környezetvédelmi követelmények

Az uniós környezetvédelmi követelmények alapján javasolt a környezetbarát teljesítést biztosító előírások szerződésteljesítési feltételek formájában való rögzítése különösen:

- teljesítés során használt tisztítószer és takarítóeszközök,
- a tisztítószer környezetbarát adagolásának megvalósulása,
- a teljesítésben résztvevő személyzetnek a szerződés időtartama alatti környezetbarát teljesítést célzó képzése (különösen a környezetbarát tisztítószer helyes adagolása, tárolása, energiatakarékosság, víztakarékosság, hulladék minimalizálása, egészségvédelem és biztonság vonatkozásában), továbbá
- a teljesítés során biztosított fogyasztási cikkek (amennyiben a szerződés keretében biztosítandóak)

vonatkozásában.

Valamennyi környezetbarát teljesítési feltétel kapcsán részletezi az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer a **dokumentálás és ellenőrzés módját**. Amennyiben az ajánlatkérő környezetvédelmi szerződésteljesítési feltételt alkalmaz, nem tekinthet el attól, hogy ellenőrizze annak teljesülését. A Kbt. 142. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles a környezetvédelmi szerződésteljesítési feltétel teljesülését – az összes többi teljesítéshez kapcsolódó adattal együtt – dokumentálni.

Az ajánlott feltételek részletesebben a vonatkozó bizottsági munkadokumentumban¹⁸ érhetőek el, javasoljuk, hogy a feltételek pontos meghatározásához az ajánlatkérők használják az ott megadott részletes szempontokat.

V.2. A beltéri takarítási szolgáltatásra vonatkozó uniós és magyar ökocímke főbb minősítési szempontjainak bemutatása

Magyarországon a takarítási szolgáltatást végző vállalkozások két ökocímke-re is pályázhatnak, mivel a **magyar Környezetbarát Termék Védjegy** minősítő rendszernek¹⁹ és az **uniós ökocímke**nek²⁰ is van beltéri takarítási szolgáltatásra vonatkozó feltételrendszere.

A követelményrendszerek ismertetése előtt fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a magyar Környezetbarát Termék minősítési rendszer alapján nemcsak beltéri takarítási szolgáltatások, hanem környezetbarát tisztítószeres is minősíthetők. A takarítási szolgáltatások a „Környezetbarát Szolgáltatás”, a tisztítószeres a „Környezetbarát Termék” védjegyet nyerhetik el. Hangsúlyozandó továbbá, hogy a minősítés nem a takarítási szolgáltatást nyújtó cégre, illetőleg a tisztítószert gyártójára vagy - saját márkás termékek esetén - a tisztítószer forgalmazójára vonatkozik, hanem magára az adott termékre: a konkrét tisztítószerre vagy egyes konkrét szerződések alapján, egy vagy több konkrét épületben végzett szolgáltatásra.

Magyarországon a termékek és szolgáltatások környezetbarát jellegét tanúsító jel a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál lajstromozott védjegy. A pályázat

¹⁸ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/c9b70f95-939c-464d-8107-d43cdb59d55a/details>

¹⁹ KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás, https://okocimke.hu/sites/default/files/2023-01/KT-64_takar%C3%ADt%C3%A1si_szolg%C3%A1ttat%C3%A1s.pdf

²⁰ A BIZOTTSÁG (EU) 2018/680 HATÁROZATA (2018. május 2.) a beltéri takarítási szolgáltatások uniós ökocímkejének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0680&from=HU>

nyilvános, folyamatos és önkéntes a hazai és külföldi gyártók, szolgáltatók és forgalmazók részére. Étel- és italáruk, valamint gyógyszerek kivételével bármely termékkel, csomagolással, vagy szolgáltatással lehet pályázni. A védjegy megszerzésére irányuló pályázatokat a Hungaromet Nonprofit Zrt.²¹- részére kell benyújtani.

A továbbiakban az útmutató a környezetbarát takarítási szolgáltatás minősítés megszerzésére vonatkozó feltételeket ismerteti, amelyek közül az ajánlatkérő megfontolhatja egyes szempontok figyelembe vételét, amennyiben a közbeszerzési eljárás során célja a környezet terhelésének csökkentése.

Környezetbarát takarítási szolgáltatás minősítést azok a takarítási szolgáltatások szerezhettek, amelyek megfelelnek a feltételrendszerben megfogalmazott szakmai, jogi és környezetvédelmi követelményeknek azzal, hogy a védjegy elnyerésére kizárólag minimum 6 hónapja működő, a feltételrendszer minden követelményét teljesítő szolgáltatással lehet pályázni.

Az uniós és a magyar ökocímke feltételrendszer **követelményei között nincs lényeges eltérés**. Ennek egyik oka, hogy a magyar követelményrendszer az uniós ökocímke követelményrendszerével párhuzamosan készült, így hasznosíthatta az uniós ökocímke kidolgozása során gyűjtött információkat. A másik, hogy bár a magyar követelmények a hazai körülmények alapul vételével készültek, tartalmukat, illetve az előírt határértékeket az uniós ökocímke követelményrendszerének tartalmához és határértékeihez kellett igazítani, mivel az uniós ökocímkeről szóló 66/2010/EK rendelet értelmében egy olyan termékcsoporthoz, amelyre elfogadott és közzétett uniós ökocímke követelmények vannak, az uniós tagországok nemzeti/regionális ökocímke rendszerei a követelmények közzétételét követően kizárólag abban az esetben fogadhatnak el saját követelményrendszert, ha annak a kritériumai legalább olyan szigorúak, mint az uniós ökocímke kritériumok.

²¹ <http://okocimke.hu/hogyan-szerezhetem-meg-magyar-okocimket>

Mindkét követelményrendszer kötelező és választható követelményekből áll. A kötelező követelményeket minden pályázónak teljesítenie kell, emellett pedig az általuk választott választható követelmények teljesítésével el kell érni egy előre megadott minimális pontszámot.

V.2.1 Kötelező követelmények

Mindkét követelményrendszer alapvetően azonos környezeti tényezőkre koncentrálnak, de esetenként más hangsúlyt ad az egyes követelményeknek (az egyik kötelező követelményként, a másik választhatóként kezeli ugyanazt az előírást, más-más pontszámmal értékeli a választható követelmény teljesítését, vagy más hatéértéket állít fel).

Mindkét követelményrendszer kötelező előírást tartalmaz:

- a. az alacsony környezeti hatású tisztítószeres használatára,
- b. a tisztítószeres adagolására,
- c. a mikroszálas textilből készült takarítóeszközök használatára,
- d. a környezeti irányítási rendszer alapjainak a meglétére,
- e. a takarító személyzet képzésére,
- f. a szelektív hulladékgyűjtésre.

Elsősorban ezeket a mindkét követelményrendszerben hangsúlyosan kezelt követelményeket érdemes szerepeltetni a zöld közbeszerzési eljárások közbeszerzési dokumentumaiban, az ajánlatkérő választása szerint: a követelmények közül egyet vagy többet kiemelve, akár műszaki előírásként, értékelési szempontként vagy alkalmassági feltételként. Minden ököcímké követelményhez részletes értékelési és ellenőrzési előírások tartoznak, melyeket szintén könnyen átvehetnek az ajánlatkérők. A kötelező követelmények összhangban vannak a beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményekkel, így az ajánlatkérők a legegyszerűbben akként folytathatnak le környezetbarát takarítási szolgáltatásra irányuló közbeszerzési eljárást, ha a kötelező ököcímké követelményekkel összhangban állítják össze közbeszerzési dokumentumaikat.

Ha az ajánlatkérő úgy dönt, hogy egyes ököcímké követelményeket előír, a Kbt. 59. § (3) bekezdése szerint a megfelelés igazolásaként minden olyan címkét köteles elfogadni, amely bizonyítja, hogy a szolgáltatás egyenértékű címkézési követelményeknek felel meg. Ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott vagy azzal egyenértékű címkének az ajánlattételi határidőig rendelkezésre álló időn belül történő megszerzésére, az ajánlatkérő a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas egyéb eszközt - különösen a gyártó műszaki dokumentációját - is köteles elfogadni, ha

a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy az általa megvalósítandó szolgáltatás megfelel az ajánlatkérő által megadott követelményeknek.

a. Az alacsony környezeti hatású tisztítószeres használata

Az alacsony környezeti hatású tisztítószeres használatára vonatkozó követelmény mindkét követelményrendszerben két részből áll. A követelményrendszerek egyrészt előírják a környezetbarát tisztítószeres minimális arányát, másrészt korlátozzák bizonyos környezetre káros és az emberi egészségre ártalmas tisztítószeres és tisztítószer-komponensek használatát.

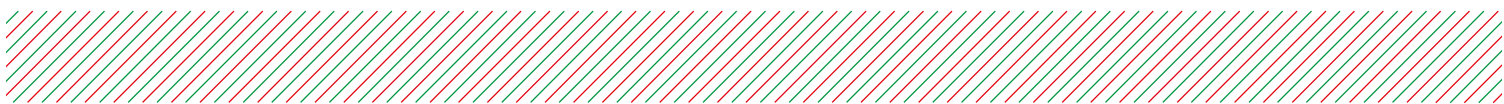
A mindennapi rendszeres takarításhoz használt környezetbarát tisztítószeres (általános tisztítószeres, szaniter tisztítók, ablaktisztítók, konyhai tisztítók) ma már széles körben elérhetők a hazai piacon is, az árak is megfelelő. Ha kissé drágábbak is a nem ökocímkes termékeknél, a tisztítószeres költsége a takarítási költségeken belül alacsony arányt képvisel, ezért az ökocímkes termékek használata a megrendelők számára nem jelent többletköltséget. A magyar ökocímke előírások az ökocímkes tisztítószeres minimális arányát 35%-ban, az uniós ökocímke előírások 50%-ban szabják meg. Az ökocímke-re pályázó magyar takarítócégeknek ez az arány 60% fölött alakult, ezért számukra ennek a követelménynek a teljesítése nem okozott nehézséget.

Az egészségvédelmi és környezetvédelmi szempontból korlátozott tisztítószer-komponensek listáján számos vegyi anyag szerepel. Ezek listája és megengedett koncentrációja mindkét feltételrendszerben azonos. A környezetkímélő termékek és szolgáltatások megkülönböztető megfelelőség-tanúsító rendszereinek működtetését végző Hungaromet tapasztalatai szerint a tiltott és korlátozott vegyi anyagokra vonatkozó követelmény teljesítése sem okoz gondot a takarítócégeknek, mert a széles tisztítószer-választéknak köszönhetően a kritériumnak nem megfelelő tisztítószeres könnyen helyettesíthetők.

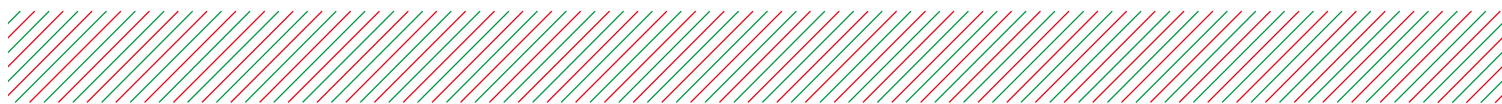
1. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési feltételre, a műszaki leíráshoz:

A takarításhoz használt tisztítószeres nem tartalmazhatnak reaktív és szerves klórvegyületeket, továbbá olyan vegyületeket, amelyek az alábbi táblázatban felsorolt veszélyességi osztályok és kategóriák valamelyikébe tartoznak:

Akut toxicitás	
1. és 2. kategória	3. kategória

H300 Lenyelve halálos	H301 Lenyelve mérgező
H310 Bőrrel érintkezve halálos	H311
H330 Belélegezve halálos	H331
H304 Lenyelve és a légutakba kerülve halálos lehet	EUH070 Szembe kerülve mérgező
Célszervi toxicitás	
1. kategória	2. kategória
H370 Károsítja a szerveket	H371 Károsíthatja a szerveket
H372 Ismétlődő vagy hosszabb expozíció esetén károsítja a szerveket	H373 Ismétlődő vagy hosszabb expozíció esetén károsíthatja a szerveket
Légzőszervi és bőrszenzibilizáció	
1A/1. kategória	1B. kategória
H317 Allergiás bőrreakciót válthat ki	H317 Allergiás bőrreakciót válthat ki
H334 Belélegezve allergiás és asztmás tüneteket és nehéz légzést okozhat	H334 Belélegezve allergiás és asztmás tüneteket és nehéz légzést okozhat
Rákkeltő, mutagén vagy reprodukciót károsító	
1A. és 1B. kategória	2. kategória
H340 Genetikai károsodást okozhat	H341 Feltehetően genetikai károsodást okoz
H350 Rákot okozhat	H351 Feltehetően rákot okoz
H350i Belélegezve rákot okozhat	
H360F Károsíthatja a termékenységet	H361f Feltehetően károsítja a termékenységet
H360D Károsíthatja a születendő gyermeket	H361d Feltehetően károsítja a születendő gyermeket
H360FD Károsíthatja a termékenységet és a születendő gyermeket.	H361fd Feltehetően károsítja a termékenységet vagy a születendő gyermeket.
H360Fd Károsíthatja a termékenységet vagy feltehetően károsítja a születendő gyermeket.	H362 A szoptatott gyermeket károsíthatja

H360Df Károsíthatja a születendő gyermeket vagy feltehetően károsítja a termékenységet.	
A vízi környezetre veszélyes	
1. és 2. kategória	3. és 4. kategória
H400 Nagyon mérgező a vízi élővilágra	H412 Ártalmas a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz
H410 Nagyon mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz	H413 Hosszan tartó ártalmas hatást gyakorolhat a vízi élővilágra
H411 Mérgező a vízi élővilágra, hosszan tartó károsodást okoz	
Veszélyes az ózonrétegre	
H420 Veszélyes az ózonrétegre	

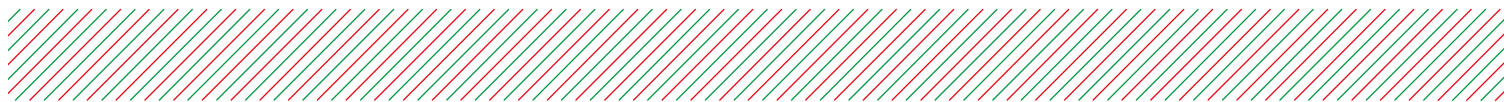
A tiltott tisztítószer-összetevők listája az uniós ökocímke feltételrendszer M1.b) Veszélyes anyagok követelményénél vagy a Környezetbarát Termék minősítő rendszer KT-64 Környezetbarát takarítás feltételrendszer 4.1.3.3. A nem ökocímkés termékek használatának kritériumai követelményénél felsorolt további anyagokkal bővíthető vagy szűkíthető.

(A szerződésben elő kell írni, hogy a szolgáltató évente készítsen kimutatást a megrendelő számára a szolgáltatáshoz használt tisztítószerekről, és csatolja a tisztítószerek Biztonsági adatlapjait. Az ellenőrzés a fenti felsorolás és a Biztonsági adatlapok összehasonlítása alapján történik.)

2. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési feltételhez, a műszaki leíráshoz

A takarításhoz felhasznált általános és szaniter tisztítószerek X %-a ISO I. típusú ökocímkés termék legyen (ahol $20 \geq X \geq 50$, a százalékos arány értékben vagy térfogatban is előírható). ISO I. típusú ökocímkének tekintendők az EU ökocímke honlapján https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel-home/community-and-helpdesk_en#national-ecolabels) felsorolt ökocímkék.

(A szerződésben elő kell írni, hogy a szolgáltató évente készítsen kimutatást a megrendelő számára a szolgáltatáshoz használt általános és szaniter tisztítószerekről, és azon tüntesse fel az ökocímkés termékek regisztrációs számát.)

b. A tisztítószeres adagolása

A tisztítószeres pontos adagolása nemcsak környezetvédelmi szempontból fontos, hanem csökkenti a takarítás költségeit is. Az uniós ökocímke az adagolással kapcsolatban azt írja elő, hogy a „takarítási szolgáltatásokat végző személyzetnek hozzáférést kell biztosítani az alkalmazott tisztítószeres megfelelő adagolóeszközeihez és hígítóberendezéseihez (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, szprék) [...] Ezenkívül hozzáférést kell biztosítani a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokhoz.” A magyar feltételrendszer szerint a pályázóknak műszaki leírásbankell szabályozniuk a tisztítószeres adagolását, tárolását és felhasználását.

3. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld beszerzési követelményekre, a szerződésteljesítési feltételekhez

A takarítási szolgáltatásokat végző személyzetnek hozzáférést kell biztosítani az alkalmazott tisztítószeres megfelelő adagolóeszközeihez és hígítóberendezéseihez (pl. automata adagolók, mérőpoharak/kupakok, kézi pumpák, szprék). Ezenkívül hozzáférést kell biztosítani a helyes adagolást és hígítást tartalmazó, megfelelő utasításokhoz.

Az ellenőrzés módja: a megbízó/ajánlatkérő helyszíni ellenőrzést végez.

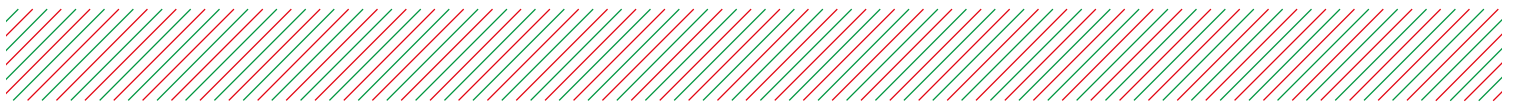
c. A mikroszálás textilből készült takarítóeszközök használata

Az uniós ökocímke és a magyar ökocímke szerint a rendszeresen használt textilanyagú takarító eszközök (felmosók, törölkendők) legalább felének mikroszálás anyagból kell készülnie.

A mikroszálás takarítóeszközökkel csökkenthető a tisztítószerhasználat. Ennek a kritériumnak a teljesítése a mikroszálás termékek széles választékának köszönhetően nem okoz gondot a cégeknek, ezért akár a műszaki leírásba is betehető ez a követelmény.

4. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld beszerzési követelményekre, a műszaki leíráshoz

A Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítás feltételrendszer 4.1.5. A szolgáltatáshoz használt mikroszálás textíliák aránya követelményének mintájára előírható, hogy a szolgáltatáshoz használt textíliák (száraz és nedves törölkendők, felmosáshoz használt textíliák) legalább 50%-a (beszerzési érték alapján) mikroszálás textíliákból készüljön.

A követelmény teljesülésének az ellenőrzése az említett követelmény Értékelés és ellenőrzés pontjának megfelelően történhet. A szolgáltatónak a szerződés előírja, hogy évente készítsen jelentést a Védjeggyel minősített szolgáltatás keretében az előző évben (első pályázat esetén a pályázatot megelőző legalább 6 hónapos időszakban) beszerzett textiltermékekről

- a felhasznált termékek nevének,
- funkciójának,
- a beszerzésükre fordított összegnek

a felsorolásával (lsd. 4. sz. melléklet). A jelentésben számítással igazolni kell, hogy a mikro-szálás termékek aránya megfelel a kritériumnak. A textiltermékek beszerzésére fordított összegek igazolására számlamásolatokat, raktári nyilvántartásokat és/vagy könyvelési/raktári bizonylatokat is be kell nyújtani.

d. A környezeti irányítási rendszer alapjainak a megléte

A környezeti irányítás garanciát jelent a vállalat környezeti tudatosságára, arra, hogy a szolgáltatás minden elemében törekednek a környezetkímélő megoldásokra.

Mindkét ökocímke követelményrendszer a környezeti irányítás alapjainak a meglétét írja elő, nem EMAS regisztrációt vagy ISO 14001-es tanúsítványt követel. A pályázóknak így nem kell a tanúsítási, hitelesítési költségeket vállalniuk, ami a kisebb vállalkozások számára is elérhetővé teszi a címkék megszerzését.

A környezeti/környezetközpontú irányítási rendszer alapjainak meglétét az uniós ökocímke

- a környezeti politika,
- a cselekvési terv,
- az éves belső értékelési eljárás meglétéhez köti, továbbá
- előírja, hogy környezeti politikát és a szervezet célokkal összevetett teljesítményét a nyilvánosság számára tanulmányozás céljából hozzáférhetővé kell tenni, illetve az ügyfelektől összegyűjtött észrevételeket és visszajelzéseket figyelembe kell venni.

A KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás követelményrendszerében a környezeti irányítási rendszer nem kötelező, hanem választható kritérium. Nem azért, mert a magyar követelményrendszer nem tartja fontosnak a környezeti/környezetközpontú irányítást, hanem mert feltételezi, hogy az ökocímke pályázó takarítási szolgáltatók célja, hogy folyamatosan megfeleljenek az ökocímke kritériumoknak. A pályázat elkészítése (majd pedig az éves beszámoló elkészítése) során értékelik és ellenőrzik, hogy hol tartanak a célok elérésében. A működési eljárások kidolgozásával meghatározzák azokat a tennivalókat, amelyek elvégzésével az érintettek hozzájárulnak a célok eléréséhez.

A magyar ökocímke előírások értelmében a pályázóknak a következő működési eljárásokat kell kidolgozniuk és alkalmazniuk:

- a takarítási folyamatokra (a feladat elvégzésére vonatkozó írásos utasítások),
- a tisztítószeresek használatára,
- a tisztítószeresek tárolására,
- a kézi és gépi eszközök használatára és karbantartására,
- az oktatási és képzési programokra,
- a szolgáltatás ellenőrzési folyamatokra.

A választható követelmények között szerepel a környezeti irányítási rendszer írásos formában történő összefoglalása, környezeti politikával és részletes cselekvési tervvel, az EMAS regisztráció vagy az ISO 14001 tanúsítvány megszerzése.

Az eddig pályázó takarító cégek kivétel nélkül rendelkeztek legalább a környezeti irányítási rendszer írásba foglalt, rendszerezett alapelemeivel.

5. Példa az ökocímke követelményen alapuló zöld közbeszerzési követelményekre, az alkalmassági feltételek körében

Az ajánlattevő feleljen meg az uniós ökocímke beltéri takarításra vonatkozó feltételrendszere M5. kritériumának (M5 kritérium: A környezetközpontú irányítási rendszer alapjai.)

(A megfelelés ellenőrzése az M5 kritérium Értékelés és ellenőrzés pontjában leírtaknak megfelelően történik.)

6. Példa a Környezetbarát Szolgáltatás védjegyen alapuló értékelési szempontokhoz (a legjobb ár-érték arányt képviselő ajánlat kiválasztásához):

Az ajánlatok értékelésénél többletpontot kapnak a szerződés teljesítésében részt vevő nagyobb képzettségű és megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező munkaerőt foglalkoztató ajánlatok. A foglalkoztatottak szakmai tapasztalatának és képzettségének pontozási rendszerét a Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás 4.2.12. követelményének pontozásának mintájára lehet meghatározni, a képzettség és a szakmai tapasztalat igazolása az említett követelmény Értékelés és ellenőrzés pontjában leírtak alapján történhet.

e. A takarító személyzet képzése

Mindkét feltételrendszer előírja az alkalmazottak rendszeres képzését, a képzés fajtáit és tematikáját. Különbség legfeljebb a tematika egyes részleteiben van.

7. Példa a Környezetbarát Szolgáltatás védjegy követelményein alapuló zöld beszerzési követelményekre, szerződésteljesítési feltételek körében.

A Környezetbarát Termék KT-64 Környezetbarát takarítás követelményrendszer 4.1.9. Oktatás, képzés követelményének megfelelően a szerződésteljesítési feltételek között előírható, hogy a takarítást végző szolgáltatónak bevezető oktatást, épület specifikus oktatást, valamint évente továbbképzést kell nyújtania az alkalmazottak számára.

Az oktatás és képzés alkalmával foglalkozni kell:

- a munkavégzési utasításokkal és eljárásokkal,
- a környezetbarát takarítási szolgáltatás követelményrendszerének kritériumaival,
- a tisztítószerekkel kapcsolatos egészségügyi, környezetvédelmi és biztonsági kockázatokkal, a termékek biztonsági adatlapjaival,
- környezeti hatások minimalizálásával (épület és berendezések használhatóságának megőrzése, lég- és csatorna szennyezés minimalizálása, hulladékok kezelése, stb.),
- a szolgáltatói tevékenységet végzők illetve feletteseik illetve a Megbízó közötti kommunikáció módjával,
- a beszerzést végző alkalmazottakkal, hogy megfelelő képzést kapjanak a környezetbarát tisztítószerek, a kézi- és gépi takarítóeszközök beszerzéséhez.

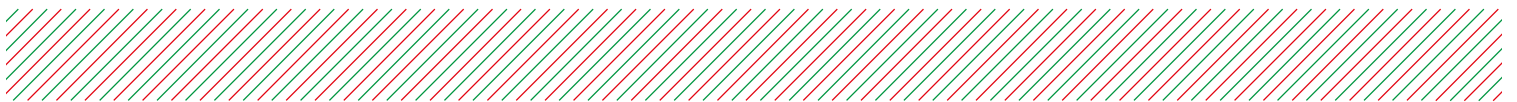
Minden oktatásról és képzésről jegyzőkönyvet kell vezetni, amely tartalmazza annak tartalmát, helyét, idejét és a résztvevőket. A részvételt a személyek aláírásukkal igazolják.

A szerződéses feltételek teljesítése az alkalmazottak oktatási és képzési tervének, valamint a képzési jegyzőkönyvek csatolásával igazolható.

f. Szelektív hulladékgyűjtés

A szelektív hulladékgyűjtést mindkét követelményrendszer előírja, de az uniós a pályázó telephelyén, a magyar – kötelezően – a megbízónál, választható feltételként pedig a pályázó telephelyén is. A követelmények megfogalmazása nem túl részletes, mert a szelektív hulladékgyűjtés szabályai és feltételei sokfélék lehetnek, a pályázók elsősorban a helyi szabályok betartásával tudják a szelektív hulladékgyűjtést előmozdítani.

A Hungaromet Nonprofit Zrt. eddigi tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy az ökocímke pályázók aktívan keresik a lehetőségét a hulladék csökkentésének, újrahasznosításának és újrafeldolgozásának is.

A magyar követelményrendszer további kötelező követelményeket is tartalmaz, amelyek előírják, hogy:

- a pályázónak a tevékenysége ellátásához minimum 1 fő legalább 1 év tisztítástechnológiai gyakorlattal rendelkező munkatársat kell alkalmaznia. (Pályázati feltétel, zöld beszerzésnél alkalmassági feltételként használható.),
- a pályázónak épületspecifikus takarítási tervet kell készítenie,
- a szolgáltatáshoz használt papíráruk (WC-papír, papír zsebkendő, szalvéta, kéztörölő) beszerzésére fordított összegben belül a Környezetbarát Termék védjeggyel, az Európai öko címkével vagy más, ISO I. típusú öko címkével rendelkező termékek vásárlására fordított összeg aránya legalább 80 % legyen,
- a szolgáltatáshoz kapcsolódó járművek motorjainak legalább Euro 4 vagy annál jobb minősítéssel kell rendelkezniük,
- a Szolgáltatónak biztosítani kell takarítást végző alkalmazottak számára a megfelelő személyes munkavédelmi eszközöket.

V.2.2 Választható követelmények

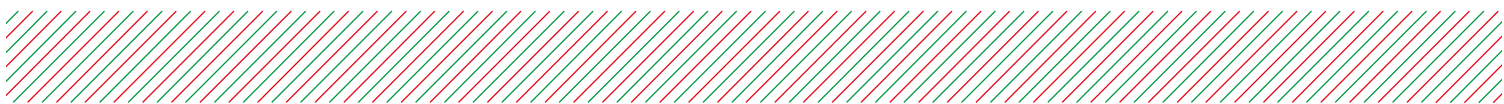
A választható öko címké követelmények egy része az öko címké megszerzésére irányuló eljárásban pontszerzési lehetőséget ad a pályázóknak a kötelező követelményekben megadott határértéken felüli teljesítményért. A többi választható követelmény a szolgáltatás valamelyik környezetvédelmi szempontból kevésbé fontos elemének, vagy nem minden szolgáltatónál megtalálható elemének a környezetbarát jellemzőit díjazza.

Ezek a követelmények is felhasználhatók a közbeszerzési eljárásokban, amennyiben az ajánlatkérő igényei, adottságai miatt fontosnak minősülnek.

A választható követelmények a következők²²:

Követelmény	Uniós öko címkében	Magyar öko címkében	Megjegyzés
Koncentrált tisztítószer használata	X	X	Az uniós követelményrendszer a legalább 1:100, a magyar az 1:80 hígítási arányban használt tisztítószereket tekint koncentrálnak

²² A választható követelmények részletesebben megismerhetők a 11. és 12. sz. lábjegyzetben felsorolt dokumentumokból.

A porszívók energiahatékonysága	X	X	Különösen nagy padlószőnyeg felületekkel rendelkező irodák esetében lehet fontos
További ökocímkés termékek használata	X	X	Ökocímkés szappanok, takarítóeszközök, textil kéztörlők (ittthon kevésbé elérhető), továbbá közelségérzékelővel felszerelt elektromos kézszáritók
Ökocímkés alvállalkozók bevonása	X	X	Egyelőre ehhez kevés az ökocímkés takarító cég
Közlekedési terv	X	X	Az eddigi pályázóknak van
Az alkalmazottak képzettsége és szakmai tapasztalata		X	

A választható követelmények részletei megtalálhatók az 1. és 2. sz. lábjegyzetben felsorolt dokumentumokban.

VI. Jó gyakorlatok bemutatása

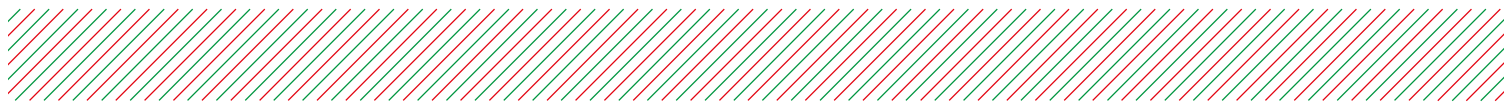
VII.1. Jó gyakorlati példák az Európai Unióban

Az Európai Unió számos jó gyakorlati példát tett közzé mind a környezetbarát takarítási szolgáltatások, mind a környezetbarát takarítószeres közbeszerzése kapcsán.²³

A környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányuló közbeszerzési eljárások az uniós környezetbarát beltéri takarítási szolgáltatásokra irányadó közbeszerzési követelményekkel összhangban kerültek kiírásra. Így került sor környezetbarát takarítási szolgáltatások beszerzésére például Máltán, Portugáliában, Olaszországban, Dániában, Franciaországban, Izlandon.

2007-ben Reykjavík városa indított környezetbarát takarítások közbeszerzésére irányuló eljárást. Az eljárás előkészítése során takarítási szakértő bevonásával arra a következtetésre jutottak, hogy a takarítás gyakorisága csökkenthető, ugyanakkor a hivatali órák alatt végzett takarítás jobb minőséget eredményez. A műszaki leírásban az ajánlatkérő nem allergén, biológiailag jól lebomló és az illékony szerves vegyületek nagy koncentrációjától mentes takarítószereseket írt elő, azzal, hogy a vállalkozó köteles a várost tájékoztatni a takarítási szolgáltatáshoz szükséges valamennyi termék

²³ A hivatkozott jó példák letölthetők innen: https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/3b289ec3-da03-4ea6-8950-8fe259872b49?p=1&n=10&sort=name_ASC

felhasználásáról, annak biztosítása érdekében, hogy azok megfeleljenek a követelményeknek.

Málta 2012 óta kötelezően ír elő környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányadó követelményeket, melyek az uniós követelményeken alapulnak. Ezzel összhangban egy 2019-ben indított közbeszerzési eljárásban a műszaki leírásban a következő környezetvédelmi követelményeket írták elő a takarítási szolgáltatásokra:

- uniós ökocímkével (vagy azzal egyenértékű) termékek felhasználása, abban az esetben, ha a termék nem rendelkezik az ökocímkével, a további információk szolgáltatását kérve:
 - Minden felkínált termék esetében a végtermék 0,01 tömeg%-át meghaladó mennyiségben található anyagok listája, valamint a Chemical Abstracts Service (CAS) – 3. szám (ahol elérhető) és bármely kockázati besorolás
 - Az összes biocid neve és funkciója. Minden R50/53 vagy R51/53 besorolású biocid esetében kötelező volt a Log Pow vagy a BCF (biokoncentrációs faktor) információ;
 - Az elemi foszfor teljes mennyisége;
 - A foszfátok teljes mennyisége mosásonként.
- Minden terméket egyértelmű adagolási utasítással kell szállítani; hajtógázt tartalmazó spray-k nem használhatók, és az elsődleges csomagolási részeknek könnyen szétválaszthatónak kell lenniük egyanyagú részekre.
- A pályázónak meg kellett felelnie a 648/2004/EK mosó- és tisztítószerekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott követelményeknek a következők benyújtásával:
 - a felhasználandó tisztítókészerek listája, és
 - az említett termékek megfelelése a nemzeti zöld közbeszerzési kritériumok (Málta) által meghatározott és a feladatmeghatározásban szereplő kritériumokkal, azaz:
 - Minden termék esetében: a termék nem tartalmazhat olyan összetevőt (anyagot vagy készítményt) a végtermék 0,01 tömeg%-át meghaladó mennyiségben, amely a 67/548/EGK irányelv és módosításai vagy az 1999/45/EK irányelv és módosításai értelmében bármely kockázattal vagy azok kombinációjával van besorolva;
 - az R31 típusú biocidok (savakkal érintkezve mérgező gázok képződnek) tilosak az univerzális tisztítókészerekben;
 - A következő biocidok használata minden termék esetében tilos: R40, 45 és 49 (rákkeltő), R42, 43 (szenzibilizáló) a végtermék 0,1 tömeg%-át meghaladó mértékben, R46, 60, 61, 62, 63 (reprodukción károsító), R50/53, 51/53 (vízi élőlényekre mérgező), R59 (veszélyes az ozonrétegre) és R68 (visszafordíthatatlan hatások lehetséges veszélye);

A LIPOR, a **Portó** Körzetéért felelős központi beszerző szerv 2018-ban indított közbeszerzési eljárást keretszerződés megkötésére 6 részben higiéniai termékek és takarítási szolgáltatások beszerzésére. Az eljárásban a következő környezetvédelmi szempontok szerepeltek:

A 4. rész „Ökológiai higiéniai és takarítási szolgáltatások nyújtása” követelményei a következőket tartalmazták:

- A felülettisztításra használt termékek 50%-ának hígítási aránya legfeljebb 1:80 lehet a műszaki dokumentációban.
- Az üvegtisztításra használt termékek nem tartalmazhatnak foszfort vagy az 1907/2016/EK rendelet 59. cikkében meghatározott káros anyagokat.
- A felhasznált termékek egyikét sem tesztelték állatokon.
- A törلökendőknek és felmosóknak mikroszálakból kell állniuk, és moshatónak és újrafelhasználhatónak kell lenniük.
- A szerződésben felhasznált termékeket újrahasznosítható vagy újrafelhasználható csomagolásban kell szállítani.
- A terméktároló helyeken el kell helyezni a termékadagolásra vonatkozó utasításokat tartalmazó táblázatot, vagy ha ott nem áll rendelkezésre az utasítás, akkor a munkavállaló rendelkezésére kell bocsátani egy azonos adatlapot tartalmazó lapot.
- A szerződések időtartama alatt elősegítik a hulladék mennyiségének csökkentését, és ahol ez nem lehetséges, előmozdítják az újrafeldolgozást.
- A hulladékgyűjtő vagy a hulladékot átvevő szervezet nyilatkozatával igazolja, hogy a takarítási szolgáltatásokkal kapcsolatos berendezéseket élettartamuk végén a megfelelő rendeltetési helyre továbbították.

Az 5. tétel „Ökológiai és tisztító fogyóeszközök szállítása” követelményei a következőket tartalmazták:

- A WC-papírnak legalább 80%-ban újrahasznosítottnak kell lennie, vagy fenntartható módon kezelt erdőből kell származnia.
- Minden elektromos kézzárítóknak, amelyet a szerződés részeként kell szállítani, közelségérzékelőkkel kell rendelkeznie, vagy rendelkeznie kell ISO I. típusú címkével.
- Az összes szappan legalább 50%-ának meg kell felelnie a leöblíthető kozmetikai termékekre vonatkozó EU ökocímke követelményeinek.
- A szerződő fél által a szerződés részeként szállított összes papírterméknek meg kell felelnie a tissue-papírra vonatkozó EU ökocímke követelményeinek.
- A bemutatott kézzárítóknak környezetbarátnak kell lenniük, és az NSF vagy azzal egyenértékű testületek tanúsítványával kell rendelkezniük.
- A berendezés teljesítménye legfeljebb 1200 W lehet.
- A kezek száradási ideje nem haladhatja meg a 15 másodpercet.

A 6. rész „Higiéniai és takarítási szolgáltatás nyújtása ökológiai fogyóeszközökkel” ugyanazokat a követelményeket foglalta magában, mint a 4. és 5. rész.

2012-ben a **Dán Közigazgatás Korszerűsítési Ügynökség** új közös keretszerződést kötött a dán kormányhivatalok és ügynökségek takarítási szolgáltatásaira. A 4 évre szóló keretszerződést minden minisztérium és hivatal köteles használni. A közbeszerzési eljárás műszaki leírásában a következő környezetvédelmi követelményeket írták elő:

- A szolgáltató által használt tisztítószernek meg kell felelniük az EU ökocímke és a skandináv Hattyú ökocímke számos kritériumának.
- A csomagolásnak, tisztítóödröknek, seprűknek, felmosókereteknek és műanyag zacskóknak mentesnek kell lenniük PVC-től és egyéb klórozott anyagoktól.
- Az ajánlatkérő megkövetelheti, hogy a tisztítószer, mosogatószerek és padlóápoló szerek ne tartalmazzanak színezéket és/ vagy parfümöt.
- A szolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy a takarítási szolgáltatásokat úgy végezzék, hogy a víz- és áramfogyasztás minimális legyen.
- Az egészségre veszélyes vegyszerek használatát a minimumra kell szorítani.
- A szolgáltatónak gondoskodnia a személyzete képzéséről a tisztítószer és berendezések használata, a hulladékok kezelése és a víz- és áramfogyasztás minimalizálása terén.
- A szolgáltató kérésre köteles bemutatni a felhasználásra kerülő tisztítószerekről szóló adatlapot.

VII.2. Jó gyakorlatok Magyarországon

Az alábbi példák nem közbeszerzési eljárásokban valósultak meg, ugyanakkor az alkalmazott zöld szempontok megfelelően alkalmazhatóak környezetbarát takarítási szolgáltatásokra irányuló közbeszerzési eljárásokban is.

VII.2.1 Környezetbarát irodatarítás Budapesten

A takarítási szolgáltató 2015 nyarán nyújtotta be pályázatát a „Környezetbarát Szolgáltatás” minősítésre és a védjegyhasználati jog elnyerésére.

A pályázat értékelésére a KT-64 Környezetbarát takarítási szolgáltatás feltételrendszerben foglaltak alapján került sor. A benyújtott dokumentumok alapján készült szakértői vélemény megállapította, hogy a környezetbarát irodatarítás megfelel a vonatkozó minőségtanúsító feltételrendszernek, és viselheti a magyar „Környezetbarát Szolgáltatás” védjegyet.

A szolgáltató a védjegy elnyerése érdekében az alábbiakon változtatott:

- a tisztítószereket európai ökocímkével rendelkező, nagy kiserelésű termékekre cserélte, a csomagoló anyagokat elszállítja és újratölti, vagy gondoskodik azok újrahasznosításáról,

- fertőtlenítőszerrel csak a szakmailag indokolt területeken és gyakorisággal alkalmaz (mosdó, zuhanyzó, orvosi szoba),
- öko minősítésű kendőket és mopokat használ,
- a hagyományos, nagy vízigényű technológiai megoldásokat minimális vizet igénylőkre változtatta (pl. samponos szőnyegtisztítás helyett bonettezés, hengerkefés tisztítás),
- lemosás helyett nyirkos törlést végeznek, vödör helyett szóróflakonból juttatják el a tisztítószeres oldatot a felületekre,
- a tisztítószer, eszköz és higiéniai papírárak készletezését és rendelését optimalizálták és havonta/kéthavonta juttatják ki a területre,
- néhány higiéniai papírárut lecseréltek öko minősítésű termékekre a megrendelő együttműködésével.

A teljesítésről nyilvántartást vezetnek mind a papírárak, mind pedig a tisztítószeres vonatkozásában, melyekről évente szükséges beszámolót készíteni. Folyamatosan figyelemmel kísérik a piacon elérhető, kisebb környezeti terhelést jelentő technológiai megoldásokat és lehetőség szerint be is vezetnek azokat (pl. stabilizált ózonvizes takarítás, robotizálás, ozmózis vizes tisztítás, nano bevonat képzés a gyakran érintett felületeken stb.).

VII.2.2 Környezetbarát irodatarakítás Budapesten a KT-64 követelmények alapulvételével

A megrendelő 2021 nyarán szerződött irodaterületeinek takarítására a vállalkozóval.

A teljesítés során a KT-64 követelményeket vették alapul, így mind technológiában, eszközökben, mind tisztító- és kezelőszerekben, illetve higiéniai papírárakban a környezetterhelést csökkentő, környezetbarát módszereket, termékeket alkalmazták. Így a megrendelő felmosás helyett nyirkos törlést vár el a napi takarításban, ami alacsonyabb vízfelhasználást jelent. Hulladékgyűjtő szigeteket alakítottak ki, ahelyett, hogy minden íróasztalnál lenne kuka, amelyben naponta szükséges szemeteszsákot cserélni. Így jelentősen lecsökkent a műanyag szemetes zsákok felhasználása.

A szerződés teljesítése során a vállalkozó munkatársai szigorúan betartották a KT-64 követelményében megfogalmazott elveket, mert hosszú távú célkitűzésük a KT-64 tanúsítvány megszerzése volt (legalább 6 hónapja élő szerződéssel lehet pályázni a környezetbarát takarítási szolgáltatás tanúsítványra).

A KT-64 követelményrendszerre a személyzet szakmai oktatása, a termékbeszerzés és a szolgáltatás dokumentálása során is nagy figyelmet fordítottak. Különösen nagy hangsúlyt fektettek a motivált, elkötelezett és gyakorlott szakmai vezetésre és ellenőrzésre is.

Az erőfeszítések eredményeképp a vállalkozó 2023 júniusában megszerezte a környezetbarát takarítási szolgáltatás tanúsítványt.

A teljesítés során szerzett tapasztalatok alapján a környezetbarát takarítási szolgáltatások hosszú távú megvalósításához a következők elengedhetetlenül szükségesek:

- rendszeresen ellenőrizni kell a személyzet munkáját, a beszerzést, a könyvelést,
- a változó körülményekhez rugalmasan kell alkalmazkodni, de mindig szem előtt tartani a környezetvédelmi célkitűzéseket,
- folyamatosan egyeztetni szükséges a megrendelővel,
- mérni kell a megrendelői elégedettséget, és időben beavatkozni, változtatni, javítani,
- követni szükséges a takarítási piac fejlesztéseit, újdonságait,
- fejleszteni kell a személyzetet.